

DIVERSITAT EN CURT

5

RECURSOS PEDAGÒGICS PER TREBALLAR
LA DIVERSITAT AFECTIVA, SEXUAL I DE GÈNERE

Educació primària: cicle superior (10/12 anys)

Propostes complementàries
d'activitats d'aula

**Àrea Drets de Ciutadania,
Participació i Transparència**
Direcció de Feminismes i LGTBI
Diversitat en Curt

**Aquesta publicació forma part
del desplegament del Pla Municipal
per la Diversitat Sexual i de Gènere
Mesures per la Igualtat LGTBI
2016 - 2020**

Com educar amb perspectiva de gènere?

La societat del segle XXI es basa en el dret a la llibertat de les persones i en el dret a la igualtat d'oportunitats, sense distinció de l'origen, del gènere o de qualsevol altra condició. És per aquest motiu que els centres educatius tenen com a objectiu formar els i les alumnes com a persones lliures, de pensament crític i receptives davant la diversitat.

La coeducació és educar per la igualtat tenint en compte les diferències i vetllar perquè el grup proporcioni una experiència enriquidora de la diversitat.

La coeducació comporta la promoció d'una educació que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de sexe, així com la integració de forma explícita i amb continguts d'aprenentatge de la perspectiva de gènere.

Institut Català de les Dones. Departament d'Educació

L'Administració educativa, per fer efectiu el principi de coeducació i foment de la igualtat efectiva de dones i homes que estableixen els articles 2.1.m i 43.1.d de la Llei 12/2009, de 10 juliol, d'educació, ha d'incorporar la coeducació a tots els nivells i modalitats del sistema educatiu i l'ha d'introduir en la programació educativa i els currículums de tots els nivells, a l'efecte d'afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, garantir una orientació acadèmica i professional lliure de biaixos sexistes i androcèntrics i evitar tota discriminació associada al sexe. Així mateix, ha de promoure la investigació en matèria de coeducació i vetllar per a incloure-la en els currículums, els llibres de text i els materials educatius.

Llei d'igualtat de dones i homes

La coeducació, a l'efecte d'aquesta llei, és l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de les dones i els homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes i androcèntrics, ni actituds discriminatòries, per tal d'aconseguir l'objectiu de construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. Els principis de la coeducació són un element fonamental en la prevenció de la violència masclista.

Llei dels drets de les dones a l'eradicació de la violència masclista

El plantejament didàctic sobre diversitat sexual i afectiva i pluralitat de models familiars té com a objectiu que nenes i nens del cicle superior de primària coneguin i aprenguin a respectar totes les formes que tenim les dones i els homes de viure l'afectivitat, la sexualitat i la família, perquè no percebin com a estrany el fet que una persona sigui gai o lesbiana o tingui dos pares o dues mares.

Un dels eixos de diversitat que volem atendre especialment en aquesta guia és la diversitat de gènere i afectivosexual i la pluralitat de models familiars.

Els temes a treballar són la diversitat sexual i afectiva i la pluralitat de models familiars, que és millor presentar i introduir per separat, malgrat que poden ser treballats paral·lelament.

Queden a criteri del professorat les adaptacions dels materials i recursos que es proposen segons les característiques del grup classe i les necessitats que es detectin.

1. Pluralitat de models familiars

La idea de família ha anat canviant i evolucionant al llarg del temps, i ha afavorit en la nostra societat l'existència d'una diversitat de models familiars que cal tenir en compte. Així doncs, hi trobem des d'un model més tradicional, on el pare, la mare i la fillada biològica formen el nucli familiar, fins a altres models familiars que són una realitat i coexisteixen en la nostra societat, com són les famílies reconstituïdes, mares solteres amb les seves criatures, fills biològics i filles biològiques convivint amb fills i filles provinents de l'adopció, famílies formades per parelles del mateix sexe (homoparentals i homomarentals), etc.

Atesa aquesta diversitat real, es fa necessària una acció educativa, l'objectiu de la qual sigui sensibilitzar i conscienciar l'alumnat fent visible la pluralitat de models de famílies.

ACTIVITAT:

“Diversitat familiar”

Alumnes de cycle superior de primària.

Un grup classe de 25 alumnes aproximadament.

Dues sessions d'una hora aproximadament.

ACTIVITAT 1: Com són les nostres famílies?

Proposem fer un gràfic amb les dades següents:

- En una classe amb 24 alumnes s'han obtingut els resultats següents:
  - 1/2 viuen amb son pare, sa mare i germans i germanes.
  - 1/12 amb sa mare, la parella de la mare i fills i filles d'aquest home.
  - 1/12 amb sa mare i germans i germanes.
  - 1/24 amb l'àvia i l'avi.
  - 1/24 amb sa mare i sa mare i una germana del Senegal.
  - 1/24 amb son pare i son pare, que són de Bèlgica.
  - 1/24 amb una família d'acollida.
  - 1/12 amb la seva família adoptiva.
  - 1/24 amb son pare.
  - 1/24 amb sa mare, son pare, l'àvia, l'avi i una tieta en cadira de rodes.

Quin nombre d'alumnes estan en cada situació? Feu un gràfic de barres per a reflectir els resultats obtinguts. Què en penseu?

ACTIVITAT 2: Treballem amb fotografies

A les fotos podem veure diferents tipus d'unitats de convivència familiar: famílies formades per parelles del mateix sexe amb els seus fills i filles al costat de famílies nombroses i famílies monomarentals.

- Què et suggereixen aquestes fotografies?
- Escribeu un comentari de descripció i valoració de cadascuna de les fotos i comparteix-lo tot llegint-lo als teus companys i companyes de classe.

ACTIVITAT 3: Notícies sobre aquest tema

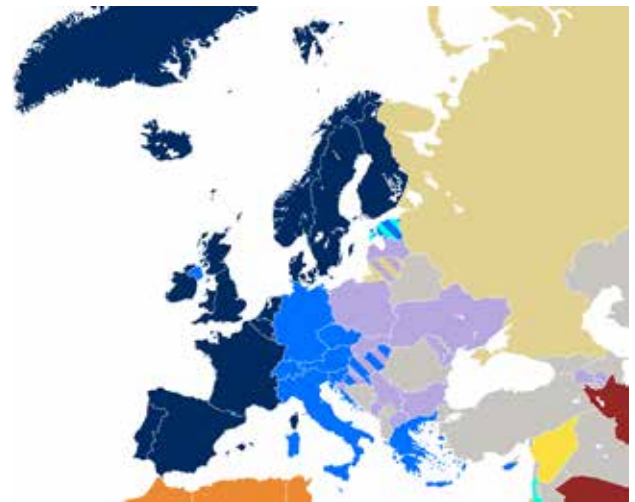
Al llarg dels últims anys hem pogut veure en els diaris notícies referents a la diversitat de famílies.

Es tracta de buscar informació sobre:

- El matrimoni homosexual (situació actual).
- Què significa LGTBI?
- Què, quan i per què se celebra el dia de l'orgull LGBT?

Matrimoni homosexual a Espanya

https://ca.wikipedia.org/wiki/Matrimoni_homosexual_a_Espanya_-_mw-head

Celebració del Dia de l'Orgull LGBT i la legislació del matrimoni homosexual.

Situació legal de les parelles compostes per persones del mateix sexe a Europa.

El **matrimoni homosexual a Espanya** va ser legalitzat l'any 2005 després d'una campanya que també incloïa l'adopció homoparental, iniciada l'any 2004 pel Govern socialista (PSOE) dirigit per José Luis Rodríguez Zapatero, el qual havia guanyat les eleccions recentment. Després de molt debat, la llei que permetia el matrimoni homosexual va ser aprovada per les Corts Generals d'Espanya el 30 de juny de 2005 i publicada el 2 de juliol del mateix any. El matrimoni entre persones del mateix sexe es va legalitzar el 3 de juliol de 2005 i Espanya es va convertir, d'aquesta manera, en el tercer estat al món a fer-ho, després dels Països Baixos i Bèlgica, i disset dies abans que el Canadà.

2. Diversitat sexual i afectiva

Som conscients de com el sexe-gènere, la raça, el país d'origen, la classe o altres factors socials poden generar exclusió, patiment i violència. Si no es treballa de forma compromesa amb la diversitat, totes les persones podem tenir tendència a considerar algunes característiques i comportaments com a superiors i d'altres com a inferiors.

Pel que fa a la sociabilitat, el sentiment de pertinença i de donar suport és un factor clau en el desenvolupament de les persones i dels col·lectius. S'ha de treballar la creació de vincles afectius positius entre les persones i els grups.

Promocionar el coneixement, el respecte i la valoració de les diversitats en els centres educatius només es pot fer dins d'un model d'escola inclusiva i fent servir una interacció i un llenguatge inclusiu.

La diversitat és la forma en la qual la vida s'expressa per respondre a un ambient determinat, és l'exploració de les possibilitats d'existir (Brigitte Baptiste).

El sistema sexe-gènere és un dels sistemes de creences més influents relatius a la identitat i a les relacions de totes les persones i s'adquireix a la primera infància. És una gran porta d'entrada a les preguntes “qui sóc”, “què m'agrada”, “què vull”, “què s'espera de mi”. El sistema sexe-gènere ens traça unes categories dins les quals és fàcil l'acceptació social.

El sistema sexe-gènere és un sistema de creences àmpliament acceptat i consensuat a la cultura occidental, segons el qual hi ha d'haver una correspondència entre el sexe atribuït (mascle/femella) i les conductes que impliquen el gènere (masculinitat/ feminitat).

ACTIVITATS:

“Escenes de la vida quotidiana”

Alumnes de cicle superior de primària.

Un grup classe de 25 alumnes aproximadament.

Una sessió d'una hora aproximadament.

Per al professorat

És convenient que la mestra o el mestre que desenvolupi l'activitat tingui preparades unes explicacions senzilles sobre idees que hi poden aparèixer, per tal de clarificar conceptes i evitar possibles confusions.

El gènere és una construcció psicològica, social i cultural de les característiques considerades masculines o femenines que habitualment s'adjudiquen a mascles i femelles respectivament. És el significat que una cultura dóna al fet de ser considerat home o dona.

El sexe s'entén com la condició biològica que determina si una persona és mascle o femella.

Com a conseqüència de com entenem l'aprenentatge fonamental del sexe i del gènere, esperem d'un infant la pròpia construcció de la identitat sexual i de gènere, així com l'orientació del seu desig sexual, com quelcom que sigui estable en el temps i d'acord amb els estereotips.

Un altre concepte clau en aquest tema és què significa **estereotip**: es tracta d'una opinió, una sanció, un valor o una expectativa que s'imposa als membres d'una determinada comunitat o subcultura. En el cas de les subcultures masculina i femenina, parlem d'**estereotips de gènere**.

L'orientació sexual fa referència a qui ens atrau sexualment. En la nostra societat hi ha tres tipus d'orientació sexual:

- *Heterosexual*: són heterosexuals les dones que se senten atretes només per homes i els homes que se senten atrets només per dones.
- *Homosexual*: són homosexuals les persones que se senten atretes per persones del seu mateix sexe:
  - *Gais*: homes que se senten atrets per homes.
  - *Lesbianes*: dones que se senten atretes per dones.
- *Bisexual*: són bisexuals les persones que es poden sentir atretes per una persona independentment del seu sexe.

Segons els casos i a demanda de l'alumnat, també podem parlar amb les nenes i els nens de les persones **intersexuals i transsexuals**.

Les persones **intersexuals** no tenen uns cossos classificables com a masculins ni femenins. L'existència de les persones intersexuals demostra que, en el pla biològic, no és tan clara ni segura la divisió entre mascles i femelles. El problema de fons és que les normes socioculturals no fan pensables o consideren monstruosos els cossos no classificables dins dels esquemes de sexe-gènere.

Les persones **trans** són persones la identitat de gènere de les quals no es correspon amb la que els van assignar en néixer en funció dels seus genitals. Els homes trans són, doncs, persones que van néixer amb un cos de femella i que s'identifiquen com a homes, i les dones trans, en canvi, van néixer amb cos de mascle i se senten dones. Hem de dir que hi ha persones trans que no s'identifiquen amb el gènere atribuït en néixer, però tampoc no se senten identificades amb el contrari, de manera que no reproduïxen una identitat femenina ni masculina.

Finalment, per a il·lustrar tots aquests conceptes, els alumnes i les alumnes en grups de quatre hauran d'elaborar murals o cartells que exposin les seves idees sobre la diversitat afectiva i sexual en escenes de la vida quotidiana .

Segons es decideixi, els cartells/murals poden ser penjats en diversos llocs de l'escola.

ACTIVITATS:

Ma vie en rose

Alumnes de cicle superior de primària.

Un grup classe de 25 alumnes aproximadament.

3 sessions d'una hora cadascuna, aproximadament.

ACTIVITAT 1: Visionament de la pel·lícula *Ma vie en rose*, d'Alain Berliner (França, 1997), 88 minuts de durada.

En Ludovic és un nen de set anys que està convençut de ser una nena. Li agrada vestir-se amb roba de nena i vol casar-se amb el seu company de classe Jerome. Al desconcert dels seus pares s'afegiran el rebuig i la intolerància per part del veïnat i del col·legi on assisteix a classe.

Temàtica:

- Vivència de la sexualitat i de la identitat sexual.
- Estereotips i prejudicis envers les lesbianes, gais i transsexuals.
- Procés de reconeixement i autoacceptació de la identitat sexual.
- Actituds de respecte i de no-discriminació envers la diversitat sexual.

Els objectius:

- Facilitar coneixements sobre aspectes relatius al desenvolupament de la sexualitat i en concret sobre l'orientació i la identitat sexuals.
- Fomentar actituds no discriminatòries envers les persones transsexuals.
- Sensibilitzar l'alumnat envers el procés viscut en l'acceptació de la identitat sexual i la influència que hi té l'entorn social.

ACTIVITAT 2: Treball del film

Font: Associació Pandora

En un principi, la pel·lícula ens mostra l'espontaneïtat amb què el nen Ludovic es manifesta tal com es veu, com se sent i com expressa el que vol. Ens parla d'un nen que viu amb naturalitat i de forma sana els seus sentiments. En l'escena del ball, ens presenten un nen alegre i feliç.

En petits grups es plantegen les següents preguntes, les respostes de les quals, un cop s'hi ha reflexionat i s'han debatut, es comparteixen amb la resta del grup classe.

- Descriviu en Ludovic, el personatge protagonista. Quines són les seves característiques més sorprenents?
  - Com penseu que en Ludovic viu el fet de sentir-se una nena, de voler casar-se amb el seu amic?
  - Com expressa Ludovic que se sent bé amb ell mateix?
-

Aquesta naturalitat que mostra el protagonista d'expressar-se tal com és va minvant conforme es va enfrontant al rebuig i a les reaccions negatives de les persones del seu voltant, que li diuen que el que sent no és el que ha de sentir, que no és normal.

-
- Descriviu els tipus de reaccions que tenen els diferents personatges (el pare, la mare, el director, l'amic...).
  - Per què creieu que reaccionen així?
  - Descriviu el tipus de reacció que té la mestra.
  - Com penseu que se sent en Ludovic davant d'aquestes reaccions?
  - Quines coses creieu que haurien pogut fer que en Ludovic se sentís bé?
  - Com reaccionaríeu si hi hagués un company que us digués que se sent noia? O una companya que us digués que se sent noi?
-

A mesura que avança la pel·lícula, la naturalitat inicial d'en Ludovic davant de les reaccions que provoca es converteix en desconcert, que el porta a una posterior ocultació dels seus desitjos i a comportar-se a com se suposa que ha de ser.

-
- Què opineu del que diuen el pare i la mare sobre “que està millor des que hem canviat... potser se li ha passat”?
  - Creieu que en Ludovic és lliure de mostrar-se tal com és i tal com se sent?
  - Què faríeu vosaltres si fóssiu en Ludovic?
-

ACTIVITATS:

“Què en saps d’aquests personatges?”

Alumnes de cicle superior de primària.

Un grup classe de 25 alumnes aproximadament.

Una sessió d’una hora aproximadament.

ACTIVITAT 3: Coneixes la història?

Aquestes persones, homes i dones, han estat molt importants i influents en diferents moments de la història. Consulteu a internet o a les enciclopèdies de la biblioteca les dades més rellevants que heu trobat referents a cada personatge i col·loqueu-les a sota de les fotos següents.

ALEXANDRE EL GRAN

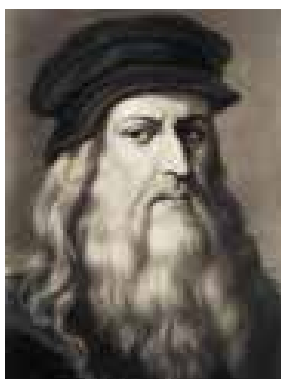
ROCK HUDSON

LEONARDO DA VINCI

ISADORA DUNCAN

MIQUEL ÀNGEL

JODIE FOSTER

ELENA ANAYA

- Fixeu-vos que totes aquestes persones cèlebres tenen quelcom en comú. Què és?
- En quins aspectes de la seva actuació pública o de la seva producció artística pot haver influït el fet de ser gais i lesbianes?
- Quins altres personatges importants coneixeu que hagin estat o siguin gais i lesbianes?
- Per què sembla que socialment s'accepti més l'homosexualitat i el lesbianisme en personatges importants?

DIVERSITAT EN CURT – 5

RECURSOS PEDAGÒGICS PER TREBALLAR
LA DIVERSITAT AFECTIVA, SEXUAL I DE GÈNERE

Educació primària: cicle superior (10/12 anys)
Propostes complementàries d'activitats d'aula